

مقدمه

۱۲ فروردین ۱۳۹۵ ساعت ۲۱:۰۳

در تابستان سال ۱۳۱۶ پیمان مهمی بین نمایندگان چهار کشور عراق، افغانستان، ترکیه و ایران در کاخ سعدآباد تهران به امضاء رسید و به «پیمان سعدآباد» مشهور شد. این پیمان در زمستان همان سال به تصویب مجلس شورای ملی و در فروردین سال بعد به امضای رضاشاه رسید و قدرت اجرایی یافت.

پیمان سعدآباد، برگی از سلسله خیانت‌های پهلوی به ملت ایران حکومت ۵۰ ساله دودمان پهلوی مشحون از خیانت به ملت ایران و از جمله بی‌تفاوتی در برابر تلاش دشمنان برای تحدید مرزهای جغرافیایی ایران بوده است.

در تابستان سال ۱۳۱۶ پیمان مهمی بین نمایندگان چهار کشور عراق، افغانستان، ترکیه و ایران در کاخ سعدآباد تهران به امضاء رسید و به «پیمان سعدآباد» مشهور شد. این پیمان در زمستان همان سال به تصویب مجلس شورای ملی و در فروردین سال بعد به امضای رضاشاه رسید و قدرت اجرایی یافت. پیمان سعدآباد در شرایطی میان وزیران امور خارجه کشورهای مذکور به امضاء رسید که در افغانستان محمد ظاهرشاه، در عراق ملک غازی اول، در ترکیه مصطفی کمال (آتاتورک) و در ایران رضاخان حکومت می‌کردند.

معاهده مذکور وحدت دولتهای حاکم بر این چهار کشور در منطقه و حمایت متقابل آنان از یکدیگر در صورت بروز خطر نسبت به یکی از اعضاء را دنبال می‌کرد. در عین حال دولتهای امضاء کننده، متعهد شدند از مداخله در امور داخلی یکدیگر خودداری کنند، مرزهای مشترک را محترم بشمارند، از هرگونه تجاوز نسبت به یکدیگر خودداری ورزند و از تشکیل جمعیت‌ها و دسته بندی‌هایی که هدف از آن اخلال در صلح میان کشورهای همجوار و هم پیمان باشد، جلوگیری کنند.

پیمان سعدآباد از جمله قراردادهایی است که انعقاد آن به درخواست انگلستان بود. انگلستان و امریکا، از سالهای دهه ۱۳۱۰ ش. به بعد، با ادعای اوجگیری خطر نفوذ کمونیسم، همواره در تلاش بودند تا برای حفظ مستعمرات خود، دولت‌های آسیایی خط مقدم جبهه شوروی را در یک خط کمربندی دفاعی قرار دهند. هدف این بود که علاوه بر به وجود آوردن قدرتهای متمرکز در منطقه، آنان را از طریق پیمانهای سیاسی نظامی به هم پیوند دهند. این روش، هم نیرومندی این قدرتها را در پی داشت و هم دیوار دفاعی محکمی در مقابل پیشروی احتمالی روس‌ها به وجود می‌آورد. پیمان بغداد (منعده در پنجم اسفند ۱۳۳۳ / فوریه ۱۹۵۵) و پیمان سنتو (منعده در ۳۰ اسفند ۱۳۳۷ / فوریه ۱۹۵۹) نتیجه همین القائات بود و با هدف شکل‌گیری پیمانهای منطقه‌ای در برابر نفوذ کمونیسم منعقد می‌شد. اینها معاهداتی بودند که در داخل کشورهای امضاکننده، کمتر ضرورت انعقاد آن احساس می‌شد و منعقد شدن آنها بیشتر ناشی از فشارهای خارجی و صلاحیتهای بیگانگان و در راستای منافع آنها بوده است.

پیمان سعدآباد تا ظهور هیتلر در اروپا، تأمین کننده اهداف انگلستان در آسیا بود. این پیمان نه تنها هیچگاه منشاء خدمتی به مردم و کشور ایران نبود بلکه به خاطر از دست رفتن بخشهایی از آراعات در غرب کشور و محدود شدن اختیارات ایران در امر کشتیرانی در اروندرود که از پیامدهای این قرارداد محسوب می شود، از پیمان سعدآباد نیز باید به عنوان برگ دیگری از سلسله خیانت‌های خاندان پهلوی به مردم ایران و به تاریخ کشورمان یاد کرد.

دفتر حاضر در بر گیرنده مجموعه ای از مقالات نویسندگان مختلف راجع به پیمان سعدآباد است که از منابع گوناگون گردآوری شده است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۰۹۷۲/مقدمه>